

Mykologicky nejceněnější rašeliništní lokalitou Vysočiny s velmi vysokým počtem ohrožených a vzácných makromycetů je přírodní rezervace V Lisovech. Velmi významné jsou také přírodní rezervace Na Oklice a národní přírodní památka Hojkovské rašeliniště.

Velmi vzácnou a zákonem chráněnou **václavku bažinnou** (*Armillaria ectypa*) lze pozorovat na zachovalých rašeliništích jako např. v přírodních rezervacích V Lisovech a Rašeliniště Kaliště.

Polnička bažinná (*Agrocybe paludosa*) přináleží k charakteristickým a častějším průvodcům rašelinišť, mokřadů a vlhkých luk jako např. v přírodní rezervaci Na Oklice a přírodní památce Jezdovické rašeliniště.

K výraznému obohacení druhové pestrosti makromycetů na rašeliništích dochází v okolí soliterních dřevin (nejčastěji smrků a bříz) a v mokřadních olšinách s příměsí jehličnanů (smrku a borovice) a břízy bělokoré, vzácněji břízy pýřité a vrby pětikuželné. Velmi bohatá mykobiota je vázána rovněž na porosty křovitých vrb, zejména vrby ušaté, méně už vrby popelavé a ojediněle také vrby rozmarýnolisté. Jde o mykorhizní symbionty, hlavně z rodů pavučinec (*Cortinarius*) [na snímku], slzivka (*Hebeloma*), ryzec (*Lactarius*), kozák (*Leccinum*) a holubinka (*Russula*) či terrestrické saprotrofy, např. z rodu kržatka (*Naucoria*). V září až říjnu vytvářejí typický a nápadný podzimní aspekt, když v rámci jedné růstové vlny společně velmi hojně fruktifikují, včetně vzácných a ohrožených druhů.

V případě kácení a klučení dřevin je bezpodmínečně nutné (vždy s dostatečným časovým předstihem) provést mykologický průzkum, aby nedošlo k poškození nebo úplnému zničení cenného mykobiotopu.

www.prirodavysociny.cz

V roce 2017 vydala Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině v rámci projektu „Přírodní rozmanitost Vysočiny“ podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

titulní strana: Voskovka vroubkovaná (*Hygrocybe coccineocrenata*),
národní přírodní památka Hojkovské rašeliniště
text a foto: Marek Brom grafická úprava: Terezie Kodetová

Houby rašelinišť Vysočiny

V Evropě i České republice patří houby vázané na rašeliniště k nejohroženějším skupinám hub.

Vzácná „jarní houba“ **mecháček laločnatý** (*Arrhenia lobata*) parazituje na tzv. „hnědých meších“ z čeledi rokýtkovitých (*Amblystegiaceae*), např. v přírodních rezervacích Na Oklice a V Lisovech.

V květnu až červnu lze na silně podmáčených místech nalézt vřec-kovýtrusnou houbu **čapulku bahenní** (*Mitula paludosa*), jako např. v národní přírodní rezervaci Zhejral a přírodní památce Ještěnice.

V průběhu mykologických průzkumů bylo zaznamenáno na rašeliništích, rašelinných a vlhkých loukách a navazujících krátkostébelných (smilkových) podhorských trávnících na střídavě vlhkých stanovištích, včetně mykobioty přilehlých lesních okrajů, soliterních listnatých a jehličnatých dřevin a sekundárně vzniklých mokřadních olšin, březin a vrbín, přes 350 druhů makromycetů (tj. makroskopických, pouhým okem dobře viditelných, hub).

Makromycety s úzkou vazbou na prostředí a citlivé na jeho změny slouží v Evropě jako velmi dobré bioindikátory, tzv. „CHEG fungi“ podle začátečních písmen hlavních skupin:

- *Clavariaceae* – kyjankovité
- *Hygrocybe* – voskovky
- *Entoloma* – závojenky
- *Geoglossaceae* – jazourkovité

Voskovka vroubkovaná (*Hygrocybe coccineocrenata*) patří mezi nápadné a charakteristické druhy zachovalých rašelinišť.

Vzácná **závojenka Mougeotova** (*Entoloma mougeotii*) se vyskytuje na stanovištích s bohatým a dobře zachovalým mechovým patrem.

Druhovú pestrosť rašelinné mykobioty a četnosť fruktifikácie (tvorby plodníc) je výrazne a prokazateľne odvislá od stavu mechového patra. Výskyt makromycetů je největší na místech s dobře vyvinutým a bohatým, ale nízce koseným mechovým patrem (cca do výšky 2 až 4 cm) a naopak jej silně omezuje absence péče nebo vysoký pokos a vrstva stařiny.

Čepičatka smíšená (*Galerina hybrida*) roste typicky v porostech kalcitolerantních rašeliníků v zachovalých partiích rašelinišť.

Jednorázovými zásahy a opatreniami (napr. odstránením náletů dřevin s ponecháním vhodných soliterů, obnovou vyrovnaného vodního režimu, odstránením „drnu“ či snížením výšky mechového patra aj.) je možné ústup citlivých makromycetů z rašelinišť zastavit. Následným pravidelně, cíleně a odborně prováděným managementem (napr. pastvou zvířat spojenou s kosením nedopasků, změnou charakteru (návratem k ručnímu kosení), výšky (optimum cca do 4 cm výšky pokosu) a doby seče (nekosit v době vrcholné fruktifikace hub na stanovišti) lze podmínky pro existenci a záchranu vzácných a ohrožených druhů hub značně vylepšit.

Nenápadná **hlízenka ostřicová** (*Myriosclerotinia sulcatula*) fruktifikuje v jarním období na minuloročních zbytcích ostřic.